

2. VIITTOMISTO

- Viittomat voidaan asettaa semioottiselle **jatkumolle** (kuvio 1). **Leksikaaliset** viittomat ovat viittomia, joiden muoto ja merkitys ovat suhteellisen muuttumattomia, ja jotka muodostavat sanakirjojen ytimen. **Osittain leksikaalisissa** viittomissa jotakin osaa viittomien rakenteessa pystytään muuntelemaan kontekstin avulla, ja tämä muuntelu vaikuttaa viittoman kokonaismerkitykseen. Osittain leksikaaliset viittomat jakautuvat edelleen **osoittaviin** ja **kuvaileviin** viittomiin. **Ei-leksikaaliset** viittomat ovat käsillä ja muilla kehon osilla tuotettuja eleitä. Yksittäisen viittoman paikka jatkumolla ei ole loppuun asti määrätty: tilanteesta riippuen viittoma voi muuttaa luokkaansa.
- Toinen tapa jaotella viittomia on käyttää **sanaluokkajakoa**, joka perustuu viittomien kielipilliseen käyttäytymiseen. Suomalaisen viittomakielen pääsanaluokat ovat **nominaali** ja **verbaali**. Nominaalit ovat viittomia, jotka viittaavat asiaan tai esineeseen ja jotka esimerkiksi aloittavat täydellisen yksinkertaisen väitelauseen (ks. esimerkit kuvion 1 yläosassa). Verbaalit ovat viittomia, jotka koodaavat tilaa tai tekoa ja jotka eivät koskaan aloita rakenteeltaan täydellistä yksinkertaista lausetta (ks. esimerkit kuvion 1 alaosassa). Ei-leksikaalisille viittomille ei ole mielekästä määrittää sanaluokkaa.

Kuvio 1. Viittomat jatkumolla.

JANTUNEN, T. (2018). Viittomakielet hybridisysteeminä: hämärärajaisuus ja epäkonventionaalisuus osana viittomakielten rakennetta. *Puhe ja kieli* 38(3), 109–126.

SELVITÄ ITSE!

Lataa Snowfrog-aineisto ja ELAN-ohjelma koneellesi, ks. ohjeet <https://youtu.be/4h6oOuwQcKw> ja <https://youtu.be/tJ4LRqlc0qU>

Määritä ELANissa käsittelyalueeksi sijainti, johon Snowfrog-aineiston tallensit (ks. alku videosta <https://youtu.be/TjA3TiraiWU>).

Avaa sitten ELANin hakuvalikko (ks. video <https://youtu.be/5280JfzPuks>) ja tee seuraavat tehtävät.

- 1 Mikä on merkitysglosseilla, kuvailuglosseilla, osoitusglosseilla ja muilla määrittelemättömillä tavoilla koodattujen viittomien suhteellinen osuus koko aineistossa?
- 2 Mikä on nominaalien, verbaalien, osoitusten ja määrittelemättömien viittomaluokkien suhteellinen osuus koko aineistossa?

Vinkki: Tee hakuja välilehdellä **Single Layer Search**. Muuta **Mode**-rivin kolme asetusta muotoihin **Annotation – case sensitive – regular expression**. Valitse riviksi vuorotellen **S-glossi_1** ja **S-glossi_2**.

Hakulausekkeet ovat seuraavat: **.+** (kaikki annotaatiot), **\b[n v x]\[^k\]** (merkitysglossatut viittomat), **_k_** (kuvailuglossatut viittomat), **\bn_** (nominaalit), **\bv_** (verbaalit) ja **\bos** (osoitukset). Merkitse muistiin osumien (hits) määrä ja laske prosentit.

Lisätietoa: www.kielipankki.fi

